

СРПСКИ СИОН

Год. XI

Број 9

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 4. марта 1901

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство Господин Епископ Бачки Митрофан Шевић изволео је за пароха у Бајши изабраног и потврђеног Марка Павловића, свршеног богослова из Сомбора, рукоположити дана 24. фебруара (9. марта) о. г. за ђакона, а дана 25. фебруара (10. марта) и. г. за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Студије и критика на психофизички монизам.

Докторска дисертација Дра Бошка Петровића.

(Наставак.)

И сам појам материје, на основу кога материалисте зидају своје претпоставке, није познанствено основан. Према науку материалиста, да се сва објективност материје састоји у њезиним својствима просторности, стоји на противном становишту гледиште динамиста, по коме се реалност материје не састоји у њезиним

материалним својствима, већ да је основно својство оног што се обично назива материјом јесте иматериална снага.¹ Динамизам исповеда начело, да је материја по својим основним својствима иматериална снага и ништа више. Тиме је појам материје потпуно елиминанан и испод материализма се измиче тло.

Ми се на овом месту не можемо пуштати у даље метафизичко излагање о материји, због скучености наше задаће, али и у овом факту истичемо скроз не познанствено становиште материалиста у питању њиховог основног начела материје, са које материалисте онако смело, а као што видимо, без логичке оправданости, дедуцирају све хипотезе и стварају свој систем.

Сва средства, којима се материалисте служе, да докажу своје априорне претпоставке, говоре против њих; када хоће да се служе разлозима здравог разума, логика говори против њих; када хоће да доказују искуством, долазе у опреку са

¹ Erhard. Die Wechselwirkung S. 102. Тако мисли немачки филозоф Leibnitz, види Windelband S. 446.; о том говори и Külpe Einleitung in die Philosophie S. 134.

математским истинама а против њих говоре и основни закони природних наука. И експерименте су узели у своју службу, да растумаче појав душевне делатности као идентичан физиолошким функцијама. Пошто се психички појав у опште неда таким средствима разјаснити, а наивни људски ум многа неразумна чињеница уме странпутицом да заведе, то ћемо на овом месту и експериментима да говоримо, да видимо у колико лежи истинитост материалистичке претпоставке у експерименту.

Материалисте су експериментом хтели да докажу, да су психички појави идентични са физиолошким процесом.

Примена експеримента јесте једина позитивистичка црта материализма, на основу које су покушали да свом систему даду научки основ Херцен у свом Космосу² чини такав покушај и овако се изражава у том питању: Пошто је свака форма кретања, која се као топлота појављује и пошто је психичка делатност нека ванредна форма кретања, то можемо већ отуд дедуцирати, да се са психичком делатношћу напоредо развија извешан квалитет топлоте, која ју мора пратити. Ту дедукцију фактички потврђује експеримент. Херцен ову дедукцију изводи на основу експеримента, које је у његову присуству чинио експериментатор Шиф (Schiff). Па и остале материалисте позивају се на сличне експерименте, но ми ћемо се позвати на много значајније експерименте и уверити се, да је овако, у материалистичком смислу излагање ових експеримената без икакве фактичне основе, већ да су то преухитрености усјаних мозгова.

Ми се овде нећемо упуштати на излагање експеримената, већ ћемо нашу пажњу обратити само на крајне резултате истих.

Већина експеримената на психофизичком пољу ограничена је на истраживање природе и својстава оних догађаја у тим феноменима, који се објективно даду поематрати, дакле на природу физиолошких процеса. Dubois-Reymond, који је са доста

успеха чинио такве експерименте са електрицитетом, после многог истраживања одмах у почетку својих студија о животињском електрицитету овако се изражава о тим резултатима са експериментом: На том пољу су врло често варке, праћене најмршавијим хипотезама, раструбљене у свет као открића, која ће васиону препородити.³

Ни кроз доцније експерименте и истраживања није испало за руком у смислу материалистичког излагања и најмању везу међу животињским електрицитетом и психичким појавом пронаћи. Наука је данас ту теорију и покушаје као немогуће коначно одбацила.

Много већу пажњу заслужује А. Е. Херинг са својом хипотезом о хемијском процесу у оку, коју он на основу својих експеримената поставља. Херинг мисли, да светлост и таласање етера у оку проузрокују хемијске промене, које се про у ретини приметну, отуд прелазе те хемијске промене на нерв очни (Sehnerv) а отуд прелазе на мождану супстанцију, где на крају проузрокују осећај.⁴

По мишљењу професора Штајна из Берна не само у органу за вид, већ и у органу за мирис и вкус, дешавају се такве хемијске промене. Па и многи експерименти на психофизичком пољу доводе до уверења, да се за време извесних физичких афекција дешавају извесни хемијски, термички и други слични процеси у животињском организму, даље, да те извесне физикалне промене воде телесне надражаје у мозак, да они управо посредују између спољашњих надражаја и мозга. Но кроз та факта, када би била позитивна, ништа нисмо добили у погледу разумевања постанка психичког појава. Ни Херинг као физиолог није својом теоријом мислио, да се поједини хемијски делови као материални претварају у психичке. Кроз орган вида добијамо ми слике

² Dubois-Reymond, Untersuchungen über thierische Electricität. Bd. I. S. 3 Дубоа-Рајмонд је један од највећих савремених експериментатора физиолога, који је пре неколико година умро. Био је професор у Берлину.

⁴ Hering Ewald, Sitzungsberichte der k. k. Akademie der Wissenschaften. Matemat. Naturwissenschaft. Bd. 69. III § 16. S. 183.

² Herzen, Kosmos, 1886. Bd. II.

из спољашњег света као унутрашње слике, али на који начин те оптичке слике постају сликом унутрашњег опажања, субјективно доживелим и у спољашност проициратим, вели Јодл⁵, то је трансцендентално, као и сличан појав код свију осталих чула. Материалистичко тумачење, да су психички појави идентични са тим физикалним процесима, који оне прате, коси се са осовним принципима природних наука. Јер да се на основу тих физикалних хемијских промена на некакав непоњатан начин материјалан супстрат претвори у психички феномен, до данас нам још није ни један експеримент доказао, нити ће моћи доказати, јер против такве хипотезе, као што смо напред видели, говори принцип одржања енергије.

Пошто су сви психички појави везани за мозак и жив организам, то је непобитан и сасвим појмљив факат, да за време трајања психичке делатности, такве хемијске-физикалне промене морају ту бити као неопходни пратиоци, као што и експеримент доказује, а код чулних надражаја су те промене неопходна претпоставка, „јер — као што вели католички апологета Гутберлет⁶ — чулни осећаји нису чисто душеван акт као што је мишљење, прављење закључка, воља, већ психофизична делатност“. Гутберлет даље врло добро наводи да за време мишљења и воље може се развијати топлота а да не служи на уштрб нематеријалном карактеру ове делатности.

Па када би нами све ове промене потпуно биле познате, којима нервна супстанција припада, то би нам само више доказа дало за тај факат, да у нервној супстанцији, док на њу утичу спољни надражаји, који у њој буде извесне осећаје, морају се дешавати и извесне физикалне промене.

Можда ће временом експерименталној психологији испасти за руком, да за сваки осећај пронађе извесну хемијску, термијску или електричну промену која га прати у организму, али то ће и опет бити само један аргумент више за доказ,

да душа, да се може манифестирати у нами појмљивом облику, потребује тело; даље, биће један аргумент више за доказ, да између душе и тела постоји одношај међусобног утецаја и тиме доказати позитивистички разноликост психичког и физичког појава, а тиме на речит начин доказати и материалистама неоснованост и противуречност у идентифицирању психичког појава са физичким.

Физиолошки експерименти дакле нису дали никаквих дата у корист материалистама. Испитивање физиолошких појава, који се објективно дају посматрати, нису могли нити ће икад моћи и мало расветлити како једна оптичка слика у оку постаје субјективним психичким појавом.

Против основне тезе материјализма, да се психички позив даде из материје извести говори дакле целокупна и модерна експериментална физиологија.

Један од највећих физиолога XIX столећа већ споменути Dubois Reymond овако се изражава о постајању свести: Свест се не да разјаснити из материјалних услова.⁷ На крају својих истраживања овај славни физиолог изводи овакав крајњи закључак: У погледу загонетке, шта је то материја а шта снага, и како оне могу да мисле, мора природњак једаред за свагда горку истиниту изреку изрећи: *ignorabimus*.⁸

Ако овој изреци дадемо важност као обарању материјализма од стране физиологије, то је онда ово последња реч посмртног говора теорији материјализма.

Поред све неоснованости материалистичке теорије сазнања, баш из ње се развиле конзеквенције на свима осталим пољима духовног живота. Да у природи постоји само материјалан свет, свет чулни, развија се један принцип, који је баш у наше дане освојио све уметности. То је натурализам. Пошто по теорији сазнања материјалиста овај свет ништа друго није, до ли сума чулних својстава човекових,

⁷ Dubois-Reymond, Über die Grenzen des Naturerkenntnis. S. 17.

⁸ Dubois-Reymond, Über die Grenzen des Naturerkenntnis. S. 33.

⁵ Jodl. Lehrbuch der Psychologie, S. 327.

⁶ Gutberlet, Der mechanische Monismus, S. 164.

то и уметност имаде ту задаћу, да износи верно све саставне делове чулних престава. Осудивши теорију сазнања материализма, ми смо нашу изрекли и у погледу ове конзеквенције материалиста на пољу уметности.

Овде не смеју остати неопажене крајне конзеквенције материализма на религију и јаван морал. Материалистичко учење, а нарочито француски материализам *La Metéla*⁹ *System de la natur*¹⁰, исповеда најекстремнији атеизам. Признавајући материју као једину супстанцију, која се сама у себи развија и све из себе ствара помоћу у њој урођених механичких сила, Бог и његова делатност у васиони постала је сасви изlišна. Не признавајући Бога, порицаху ове материалисте и душу а тиме и хришћанско начело живота у ономе свету. Све што човек има, додељено му је на овоме свету. Ван овога живота нема другог, нити казне на ономе свету. Зато треба овај кратки живот употребити и користити се њиме. Крајне конзеквенције оваких начела било је сурово и чулно уживање земаљских добара. Морал тог материализма понизио је човека до скота, који је сваки природан осећај у човеку угушивао и топио га у чулном уживању. Овако начело поткопава како индивидуу, тако и заједницу, и овде смемо отворено изрећи, да крв, која је за време француске револуције потоком текла, била је одмазда за корупцију, коју је тај француски материализам за време револуције у свима слојевима па и државног живота Француске проузроковао.

То је крајни резултат сваког рђавог начела, да за собом носи рђава дела, која траже људске жртве, од којих човечанство нема никакове користи, осим поуке.

(Наставиће се)

⁹ Windelband I. 394.

¹⁰ Windelband I. 421.

О хришћанској надежди.

Проповед Оца Августина од Монтефелтра.

С талијанског превео Јово Узелац парох.

Ако у свијету има радости, уживања, угодности и наслада, које човека прима-

мљују, и својом чаробном моћи заводе и заносе, има заиста и туге и жалости, болова и мука, чемера и јада, свакојврских биједа и патња, које човеку живот отешчавају и огорчавају.

Веома је кратак људски живот на земљи, ал ипак је пун биједа и невоље, проткан чемером и јадом.

„Члвкк во рожденѣ ѿ жинѣ малолѣтнѣх и исполнѣ гнѣва. (Јов. 14. 1).

Те ријечи праведног Јова, јесу вапај цијелог човјечанства. Св. писмо с потпуним правом назива земљу „долином суза;“ с потпуним правом успоређује дане човјекове са данима надничара, који тек у вече може појести знојем лица свога наквашени комадић хљеба.

Који између вас није сам у животу своме осјетио и искусио биједа и јада, чемера и брига, које као наслество неко прелази с кољена на кољена, и које се сваког вијека неким новим злом повећава.

Ох! та први глас, којим се човек на земљи јавља, јесте плач, израз бола; посљедњи с којим овај свијет оставља, болни и тешки уздисај при издисају на смртној постељи.

Живот од колијевке до гроба јест врло кратка путања, посијана и зарасла коровом и трњем, залијевана горким и чемерним сузама.

Колико невоља и биједа око нас; колико суза, колико болних растанака, колико страшних илузија, варљивих нада, горких разочарања! Као што се реда дан за даном, исто тако се ниже бол за болом, брига са бригом, мука за муком. У младости својој има човек својих тајних туга, уздисаја и чежња; у старости својој, под сребреном косом својих патња и болова. Црне бриге залијетају се и продиру у палате богаташа, као и колибе сиромаша. О болу може се казати што и о смрти. Сиромаш му се не може отети а ни дворска стража није кадра одбити га од пријестолла владарева.

У свима, околностима, у сваком стаљежу, у свакој доби чује се тужни глас човјечанства: *Ја тужим*. Са свију страна, од истока до запада, од сјевера до југа, од шатора у пустињи до острва у океану,

од насељених градова до мирних заселака, допиру и разлијежу се без престанка уздаси. Рекао бих, да је то неки свеопћи данак суза — свети дуг човјечанства, — кога дугује Створитељу своме.

Па има ли, браћо, утјехе за толика и безбројна зла у свијету? Дâ. Има је. Ње мора бити. Али гдје је та света и божанска утјеха? Хоћемо ли ју тражити код људи, који као и ми трпе? Ну што нам они могу помоћи? Могу плакати заједно с нама а ми требамо утјехе. Хоћемо ли се утећи филозофији, знаности? Ах! филозофија и знаност веома су хладне пред болом и тугом; оне имају много ријечи, лијепих и звучних фраза; али све то оставља срце празно, неутјешно и болно. Ох! Пустите ме. Волим сам трпити и тужити, него да ме мучите тим празним теоријама!

Гдје је дакле утјеха сузама нашим; гдје се скрива тај божанствени и утјешљиви рај?

У религији Христовој.

Само она има тајанствену моћ, да олакша наше муке, да залијечи наше ране, да ублажи наше боли. Она само показује нам небо, само је она од наде створила добродјетелъ хришћанску.

Надежда Хришћанска је прави балзам ранама нашим, она је сјајна звијезда у тамној ноћи, она је цвијетак над провалијом; она је живот, она је снага, она радост ожалошћеног и тужног патника.

О нади хришћанској, о њезином својству, њезиној моћи, њезином спасоносном дјеловању, говорићу вам, браћо, данас, и доказивати вам, да нам без ње преостаје само очајање. Надам се, љубазни, да ћете ме радо слушати, јер је нама, сиромашним изгнаницима, окруженима толиким непријатељима, веома нужно знати, гдје се скрива тајна снаге, утјехе и радости.

Господо! Бог је човјека створио за двоврсни живот: за живот земаљски и за живот будући; за овај живот видљиви и онај невидљиви; за овај тјелесни и онај духовни; за живот садашњи којим живимо и за онај будући у кога верујемо, за живот, кога видимо, и за живот ком се надамо.

Живот земаљски јест мјесто борбе и искушења; а други награде и казне. Први

је шловидба по узбурканом мору, други тихо пристаниште; први је часовит и краткотрајан, други не позна старости ни смрти.

За то не требамо, браћо, на земљи тражити срећу нашу. Живот овај није мир, него борба. Ово сунце није свјетлост, него одсјај и зора вјечности. Св. апостол Павлао казао је, да створења жељно очекују, да свуку за себе смртност и да се обуку у славу.

Хришћанска нада узноси нашу мисао од овог живота, животу будућем ономе часку, кад ће густе вез пасти, кад ће изгнаник, пружајућ руке према домовини својој, уживати срећу, за којом је толико чезнуо. Хришћанин ће, побједивши свијет, побједивши сама себе, примити напосљетку вијенац славе, као млади војник који под опсједнутим градом јури кроз крв и ватру и најзад се домогне заставе, те радосно кличе и пјева пјесму побједе.

Миром на челу, ведрим погледом, осмијком на уснама, спушта се нада, — та дивна ћерка неба — к тужном о ојаћеном; она му кличе, као она јуначка мајка, која је шест синова својих изгубила за вјеру Христову, и још најмлађега сина свога храбрила, да подигне сузне очи своје горе, одушевљавајући га успоменом на обећану награду, кличући му: „Храбро! твоја браћа већ су стигла слави; Они те гледају, они те зову, они те чекају, брзо ћеш стићи к њима и владаћеш с њима. Истина, мораћеш провести живот у патњама, под леденим жељезом смрти, али небо је награда патњама твојим, смрт ће ти отворити врата небеска.“

Таким ријечима нада нас храбри подсјећа нас на судбину нашу, буди жеље, загријева душу нашу, постаје огњеним колима Илијиним, држи нас између неба и земље, између времена и вјечности.

Но данас, браћо, многи омаловажавају па и исмијевају тежње, које религија буди у нама надежом својом; многи говоре, да човјек треба, да мисли само на земљу и ствари земаљске.

Лудо је, говоре неки, лудо је мислити на небо, на живот будући. То је мистичизам калуђерски!

То је, браћо, говор егоисте. Тако говоре само они, који само у оно вјерују, што се видети, опипати, вагнути, измјерити и израчунати може. Тако говоре они, којима је злато и сребро све и сва.

Шта хоће ти људи, који су објавили рат небесима? Нијесу ли никад трпили; нијесу ли никад били при самртничкој постели? Нијесу ли искусили, да се бол не тјешу земаљским средствима? Мисле ли зар, да је доста, да наквасимо ту црну земљу својим сузама, па да закопамо све наше наде, да душу нашу затворимо у мрачни гроб без отвора у вјечност? Зар да није слободно сужњу, који чами у страшној тамници, да приступи к прозору, да се диви плавом небу, да удахне мало свежега ваздуха?

О Боже велики! шта би од нас било без наде? Како би поднијети и издржати могли прогањања, мржњу, завист, силу, клевету, да нам нада не обећава правду осветницу, за потиштене, поглаћене и презрене врлине? Како би слабост људска издржала биједу и патње, да нам нада не обећава бољих и радоснијих дана? Ох! нек одбацују таки јадници наду на небо; нек се ваљају и наслађују у колу земаљском! Ја их сажаљевам.

Али каквим правом ти људи сију отровно сјеме своје доктрине у народу? Зашто киње народ, који ради, који се мучи, који пати? Зашто му одузимају једину утјеху, наду на небо? Господо моја, одузети народу оно, што може ублажити бол, убрисати сузу — па макар то била и илузија — разумите добро, то је нечовјечно, варварски. Неки млади узрок, да олакша своју жалосну судбину, забављао се сваки дан у тамници једним малим пауком. Давао му је јести, радовао му се, кад је долазио, очекивао га нестрпљиво, кад би се дуље задржао, постао му је пријатељ. Једног дана дође тамничар и ногом погази малог паука. Сиромашни Силвио! Биједни Пелико! Зар ти је и на тој малој утјеси завидио онај бездушник! Господо, паук је незнатно створење, ал' ипак тамничар није лијепо учинио, и сваки ће казати, да је учинио гадно, и да је веома суров морао бити тај човјек. Али одузети народу, који

трпи и пати, наду на небо, није ли тако бездушно и окротно, као што одузети утопљенику посљедњу дашчицу спаса, посљедњи комадић хљеба, турити га у бездан очајања, и рећи му: „Трпи глад, жеђу, студен за, затим не ћеш добити ништа“.

То је суровост, грозна суровост!

Али, утјешимо се. Није таква наша судбина. Ми смо овдје за кратко вријеме, изгнаници из домовине. Пролетиће ти дани изгона; растргнуће се ланци, који спутавају душу нашу.

Ако уздишете под теретом живота, ако вам је досадила лажна срећа људска, ако сте изнурени биједом и патњом утјешите се. Подигните очи ваше к небу. Тамо је одмор иза труда, тамо мирно пристаниште иза страшне олујине. Ако сте несретни, једног дана ћете, прије него мислите, заплвити океаном радости.

Сиромашна браћо, који трпите глад, жеђу, голоту, утјешите се. Срце ваше пуца и квари, што дјечицу вашу, која хљеба ишту, можете само оросити горким сузама; која одијела ишту можете само загрљајем својим загријати. Утјешите се. Подигните погнуто чело ваше к небу; дани спасења се приближују; још кратко вријеме и сиромашне траље ваше замијениће одијело славе, колибице ваше замијениће дворови сјајни. Сваку сузу вашу скупиће анђели небески, и свака суза ваша биће алам камен у дијадеми ваше бесмртности. Тамо горе има биједу, не има сиромаштва, не има преваре, не има лажи, не има не правде. Бог ће нас примити у наручја своја, и уживаћемо неисказану радост у дому Оца нашега. О неисказана радости! О света истино! О како је одушевљена душа моја, како од радости игра срце моје, када к теби тежи, о Боже мој! О сјајни данче, кад ћу те угледати? Па ко ми крати, ко ми смета, да видим Господа свога? Покажите ми предмет мојих жеља, мојих нада, и онда ћу бити задовољан, онда ћу бити сретан!

Али на чему се оснива та лијена, та љупка, та слатка и мила нада? На необоривом темељу: На ријечи Спаситељевој, на крсту Христову

Браћо, чујте! Исус Христос сједио је

једном на неком брежуљку, учећи народ. Погледа на земљу и видећ ју пуну суза и биједа, гледајућ заплакане рече: Блажени сиромашни! Блажени који плачу! Блажени које прогоне! О Господе! Зар благо сиромашнима? Зар благо онима, који плачу? Зар благо онима које прогоне? Није ли то страшна иронија? Нијеси ли и Ти осјетио тегобу сиромаштва? Нијеси ли осјетио горчину суза? Нијеси ли осјетио муке прогањања? Зашто кажеш дакле, блажени? — „Иѡкѡ тѣхѡ естъ царствіе небесное.“

Джасте ли чули? „Јер је њихово царство небесно“. То каже Христос; а Христос је Господар неба и земље, јер је Христос Бог.

Сјетите се, како Христос са висине крета санкционише своју ријеч. Прије смрти погледа Христос на вијекове прошле и будуће, види зло и невоље човјечанства и узвикну: „Жад ми је народа тога, који трпи“, и у бесконачној љубави својој наставља „сва бол пада на мене“. Стога је Исус Христос трпио за човјечанство, да изглади све кривице његове. Св. ап. Павла каже: „Кад човјек трпи Бог се сједињава с њиме, кад човјек трпи Бог је у њему.“

И стога наставља велики апостол: „Они које је Бог изабрао и које гледа са љубави, морају се владати по Његовој вољи морају бити слични Исусу Христу, и носити Његов крст, да заједно с њиме носе вијенац славе.“

Исус Христос не обећава Својим ученицима радости, него им каже: „Узмите крст и идите за мном“. Стога апостол захтијева по свуда крст, — ту најмилију тајну наше наде, — који нам има бити вођа у овом животу патња, да нас доведе у неизмерност славе. То је основ наше наде. Кад би се тај основ порушио, онда Христос не би био Бог; онда ријеч Његова не би била истинита. А је ли то могуће?

Браћо! кад та нада испуни груди човјека, који трпи, ко може исказати, какву му снагу, какву утјеху, какву ли му радост она улијева.

Кад нада на мали и незнатни добитак, задржава на мору сиромашног рибара; кад

нада на несигурну жетву у студени и жежи олакшава труд тежаку; кад је онај великан (Наполеон) у Афричкој пустињи могао одушевити своје, дугим маршом и глађу изнемогле војнике, подсећајућ их на славу, која их чека пред горостасним пирамидама; шта онда тек неће моћи учинити нада, која се оснива, не на људској, већ на Божјој ријечи; нада не времена и пролазна, него на вјечита и небеска блага?

Браћо! историја наде, историја је пројских дјела, историја најузвишеније славе.

Погледајте оне милионе мученика у страшним мукама. Та и крвници њихови дрхћу и блиједе, а они? Оним се смију, отварају уста на молитву, моле се за тиранине, моле се за крвнике своје. Видите ли оне у пустињи дугим постом и неспавањем измршавиле људе? Нема ниједне тубачке црте на њихову лицу, ниједне сузе у њиховим очима, ниједне јадиковке на њиховим уснама. Видите ли оне дјевике у лађици св. религије? Оне грле и љубе крст. Задивљују свијет својим ријечима: „О Боже мој не дај ми умријети, него трпити. Браћо, питам вас, ко одушевљава, ко надахњује такве душе? Нада на небо. Она одушевљава, она преображава душе. Ето, господо, што све нада може. Човјек који се нада, приближује се Богу

Кад мислите, да је сломљен и изнемогао од патња, ако се нада, он добива божанску снагу. Без сумње, онај који се нада трпи као и онај, који се не нада. Али колика разлика између њих! Човјек, који се нада сматра патње своје, као благи лијек и срество, да изглади гријехе своје да се очеличи у добродјетели, да се приближи Христу. Једном ријечи, у патњама својим види пут, који га води у небо. Кад говориш, ријеч је његова као Христа Спаситеља у бапти Гетсиманској: „Оче, ако је могуће, да ме мимоиђе чаша ова, но нека буде воља Твоја а не моја.“ Напротив онај, који не има никакве наде, носи на челу своје црте најдубљег бола, страха и очајања. Кад говори, његова ријеч звучи као клетва и проклиње.

Браћо, па како би могло друкчије бити? Онај, који се нада нечему иза гроба,

који се не нада, на небо, сјећа се изгубљених добра, осјећа зло које га тишти, проклиње Бога и људе. Он животари животом безнадним, очајничким који се често свршује самоубиством. Видите ли? Обојица трпе; а колика разлика између благог једног и очајничког крика другог!

(Свршиће се)

Побожне мисли.

I.

Ко није увидео, да је човек слаб и немоћан тај нема појма о ономе, што је у њему.

Ко не увиђа неизмерну бескрајност васељене, у којој живимо, тај нема појма о ономе, што се около њега налази.

Свест о немоћи својој и свест о величини околине своје одводе човека до вере у Бога. Само религијозни људи имају дакле правилан појам о себи и околини својој. А зато, што човек без правилних појмова не може се назвати мудрим, казује Псалмопевац, да је безуман свако, који говори, да нема Бога. (Пс. 14. ст. 1.)

II.

Сваки човек осећа своје биће, но то осећање његово не мора доказивати, да он и у реалности постоји.

Неки људи осећају више и од бића свога, да има Бога, али осећање њихово није још доказ и бића Божјег.

Па ипак се осећање човечјега бића узима за доказ човечје реалности (*cogito, ergo sum*), — а за биће Божје у исто доба каже се, да оно тек у осећању (у идеји) постоји!

III.

Кад нема доказаних истина, те нема позитивног знања, онда је оно, што човек за знање држи, тек неко осећање. А ако је то одишта тако, онда се религији мора признати прво место у човечјем знању. Јер не мали позитивнога знања и сво знање човечје религија је.

IV.

Осећање наше мерило је свега истинитога, јер свака истина позната нам је тек по овоме. Па када осећање наше јако истиче истину бића Божјега — чему је доказ, да су сви народи, познати у повесници човечанства, религијозни

били, онда је међу — назовимо их — „осећајним истинама“ једна од првих, да Бог постоји.

V.

Видимо један исти поредак у целој васељени, видимо један исти закон у нами самима, па приморани смо признати, да је и крајњи узрок свега тога један те исти.

VI.

Заједнички закони мишљења нашег принуђавају нас, да Бога признајемо. Али по истим законима неко ће казати, да та принуда још не доказује и биће Божје. Он ће, истина, отићи један корак даље од мене, но закључак његов биће плод оне исте логике, којој је он одрекао принудну силу баш истом онда, када је свој корак тај учинио.

Покажи ми, човече, бар нешто од твога знања, што би веће било по вредности својој од мјерега. Нађи ми оно у знању твојем, у што ти са већим правом верујеш, него ја у Бога мога — и ја ћу ти се поклонити.

VII.

Живећи на земљи човек не може, да не стиче искуства, а искуством се и нехотице усавршава.

Безумно је осудити људе ради њихова напретка и велики је грех наглашавати сталност у начелима у намери, да се тај напредак човечји спречи.

Али, што погледом на ово за човечје доктрине вреди, не може се применити и на догмате вере. Божанским својим пореклом представљају ови потпуно савршенство. Човек у напретку своме то савршенство тек откривати има у њима, али никако мењати га, или по вољи својој удељавати.

VIII.

Баш отуда, што пам црква посред најразноврснијих блудњи човечјега духа непроменљиву науку пружа, види се, колико је она узвишена установа. Она се са правом назива „пристаништем душа“, јер у узалудним трзавицама изнемогли дух човечји налази увек у њој одмора, ако се на непроменљивим начелима њеним са вером заустави.

IX.

Ако наука човечја стално и у тој мери буде напредовала, као што то данас видимо, ко нам јамчи, да би резултати до којих ће она у да-

лекој будућности доћи, за нас мање непојмљиви били, него и сами догмати вере?

Оно дакле, што нам је појмљиво, не мора бити и истинитије.

X.

Одушевљење побожних људи са злбом неком назива се данас „фанатизмом“. А баш они, што побожне људе тим именом непрестано бију, показују и у стварима од мање вредности слепо пожртвовање и истрајност.

Свако, ко види, опазиће, да је замка вешто удешена!

С. Ђ.

Преглед црквених уредаба о светим тајнама.

С руског превео и попустио: Ст. С. Илић.

1. Крштење и миропомомање.

б) Посебне одредбе:

а.) *О лицима која свршавају тајну крштења.* Заповед, да иду и да крсте народе, добили су апостоли непосредно од самога Исуса Христа, те према томе право вршења крштења припадале само апостолима, а после њих по праву припада њиховим наследницима, црквеним пастирима. Сва позитивна апостолска правила кад год говоре о крштењу, свагда тврде, да вршење ове тајне припада епископима и презвитерима (апост. прав. 46. 47. 49. 50). У осталом из повести апостолског рада дознајемо, да су сами апостоли и ђаконима дозвољавали, да крштавају оне који се Христу обраћаху (Дел. 8. 12). Али из старе црквене праксе дознајемо и то, да су и презвитери обављали крштење само по нарочитој дозволи од епископа¹ Општа одредба православне Цркве у овом погледу је, да крстити по праву могу само епископи и презвитери, као општи извршитељи свију светих тајана; али у случају велике нужде, када се крштење мора у брзо обавити, н. пр. када је живот детета или одраслог болесника у опасности, и када свештеник не може у брзо доћи да сврши свету тајну, дозвољава се да ју може свршити и сваки други клирик, па и сам световњак ма којег пола — и то погружавањем тела у воду и изговарањем речи: „*во имя Отца и Сына и Святаго Духа*“. У оваковим случајевима главни је услов, да је лице које крсти

православне вере, јер само ће у том случају оно изговарати наведене речи у духу православне Цркве и искрене вере, и сазнавати важност и потребу извршења овог светог тајанства.² Свештеници су због тога дужни претходно упозоравати и упућивати своју паству на овакове случајеве и особиту бригу полагати на то, да примаље, које се налазе уз породице, буду у овоме обучене.³ Крштење, које на овај начин световњак обави у потпуној је снази и не може се ни под којим условом поновити.⁴ Деси ли се пак, да онај који је тако крштен, оздрави, свештеник је дужан крштење то, над дотичним допунити по утврђеном чину црквеном (осим погружавања).⁵ Ако ко умре без крштења, а без своје кривице, већ због небрежливости надлежнога свештеника, дотични свештеник се лишава свога чина и низводи за причетника, да покајањем очисти своју савест.⁶ Световњак, који падне у сличну погрешку, одлучује се од светога причешћа и подвргава се покајању на три године.⁷ У случају, да детету прети смрт, а надлежног пароха нема, дужан је крштење обавити ма који други свештеник и не сме се изговарати тиме, да му то не спада у делокруг.

О томе, да ли се може сматрати за правилно оно крштење које су обавили јеретици или расколници, расправљано је још у прастаро доба, и то дуже времена. Источна и западна Црква стављале су се у споразум због тога и сазивале су нарочите саборе. Посебдица тег размисљања и просуђивања била је, да су у предањима васељенске Цркве нађене апостолске установе, по којима је у опште забрањено признавати важност јеретичком крштењу, а исто тако је забрањено понављати *по истини* (правилно) извршено крштење. (Апост. прав. 46. 47). На основу оваке уредбе, учињена је разлика међу јересима у том погледу, које по својем разуму могу имати правилно а које неправилно крштење, те је према томе одлучено било, да се једни јеретици, при ступању у заједницу Цркве васељенске, имају по-

² Правосл. исп. I. део 103 пит. — *Испов. иатр.* 16. чл. — *Номоканон* што је уз требник на стр. 201 и 204.

³ Књига о дужностима пресвитера.

⁴ Православно исп. *ibid.* Номоканон 204.

⁵ В. Књига о дужностима пресвитера.

⁶ Устав консисторија ст. 194. (Ово се односи на праксу руске цркве).

⁷ Номоканон ст. 68.

ново крстити, а други да не. (I. вас. 8., 19.; II. вас. 7.; Вас. вел. 1). Да би се у овом питању добило позитивно решење, мора се пре свега у обзир узимати та околност, да ли су се једни јеретици родили и крстили у Православној Цркви и тек касније у јерес пали, а за тим се из јереси опет обратили у православље; или су се родили у јеретичком друштвима и тамо се по јеретичком начину крстили. Над првима се свето крштење без сваке сумње никако не сме поновити, јер благодат, која се овом св. тајном саопштава, по науци православне Цркве, оставља у души Хришћанина неизгладиви печат, те се тако православно крштење ни у каквом случају и ни под којим условом не сме поновити.⁸ Али међу оним друштвима, која су се од Цркве оделила, има и таквих, која су напуштајући јединство вере и заблудивши у догматима, ипак задржала начин православнога крштења, те га врше правилно т. ј. погружавањем тела у воду у три пута (или барем преливањем у три пута) у име Оца и Сина и Светога Духа. Особе, које су из таквих друштава долазиле у православу Цркву, нису се морале поново крстити, а особито оне, које су напуштале друштва у којима се сачувала правилна вера у Пресвету Тројицу, и која су заблудела у другим каквим догматима. На основу тога у старој се Цркви не понављаше крштење над несторијанцима, евтихијанима и другима, и на васељенским саборима донесене су позитивне одредбе за будућа времена, у погледу сличних јереси (II. вас. 7; VI. вас, 95). Васељенски сабори су закључили, да се крштење не мора понављати ни над таквим јеретичима, који су били у заблуди гледе једног ма којег лица пресвете Тројице, само ако у опште нису одрицали Тројицност. Тако се не понављаше крштење над аријанима и македонијанима.⁹ Ови иако

⁸ Правосл. исп. пит. 102. — Патр. грам. чл. 16.

⁹ Из речи Василија Великога (прав. 1.) видимо, да су се у оно доба разилазила мишљења о овом предмету, али је у главном најраспрострањеније мишљење било да оне јеретике, који признају Тројицност, не треба поново крштавати. Сам Василије Велики, и ако у опште не признаваше јеретичког крштења, ипак се прилагођаваше тврђама других и признаваше „да се ваља држати обичаја и следити оцима, који су провидели колико је требало за нас“. Јеретичко крштење признавало се између осталога и зато, да се не би тако учинила превелика и непреходна провалија и запрека, услед које се и јеретици никада Цркви Божјој повратили не би.

не признаваху једнодушност Божанских Лица, ипак признаваху тројицност њихову, те према томе исто тако крштаваху у име Оца и Сина и Св. Духа, а такође ни они не понављаху крштења над онима који из Православља прелажаху у њихову секту. На против они јеретици, који не само да одбаћиваху једносусност лица већ и саму тројицност њихову, који према томе и не могаху крстити у име пресвете Тројице, те и само крштење не сматраху за тајну, такви су се при ступању у православље, по црквеним правилима дужни били поново крстити. Оваково решење донесено је на васељенским саборима гледе евномијана, павлијана, савелијана који са свим одбаћиваху догмат о пресвемој Тројици и од којих први у правом смислу крштаваху у име Творца и Сведржитеља, а у преносном (наравственом) смислу крштаваху у смрт Христову; а павлијани и савелијани не признаваху личности Сина и Духа, сливајући их у једну, Очеви ипостас. Због тога је Црква и одредила, да се такви јеретици признају као и *иоганитци*, т. ј. да се прво сматрају за оглашене и тек по томе да се крсте.

На послетку крштење се не мора поновити ни над расколницима т. ј. над таквима, који се не удаљују од црквеног учења о догматима, већ се само разликују у неким специјалиним назорима, обредима и обичајима, и који у својим скуповима обављају крштење са свим правилно како по унутарњој садржини му, тако исто и по спољашњем начину. Овако је установила Црква гледе старих расколника, као што беху: новатијани, донатисте, тетрадите, саватијани и др. Василије Велики у првом правилу своје овако говори о крштењу расколника: „Стари су установили, да се крштење расколника, поште Цркви припадају, има признавати“.

Гледе крштења руских расколника постоји наредба руског св. Синода од 1722. године, која је у свему сагласна с наредбама старе Цркве и која гласи: „Оне, који се враћају у црквену заједницу, ако су крштени од свештеника, не треба крстити, а оне који су крштени од простог мужика ваља поново крстити због неизвесности првога крштења.“

Крштење других хришћанских вероисповеди (римокатолика, протестаната и јермена) има се сматрати за правилно, будући да они

верују у једносуншну Тројицу, Оца и Сина и Св. Духа, те се према томе крштење не понавља над онима, који се из поменутих вероисповеди обраћају у православље. Овакав је поступак у свему сходан са већ поменутих правилама и примерима првобитне Цркве, те је и данашњим даном пракса православне Цркве у овом погледу у свему сходна духу првобитне Цркве.¹⁰

Преливање, које се у западној Цркве употребљава уместо погружавања, ни мало не пречи прелазу римљана у православну Цркву, због тога, што се преливањем не мења битност тајне, него само њезин спољашњи, видљиви облик, а и стога, што је и првобитна Црква, као што већ напред рекосмо, у случајевима нужде дозвољавала крштење преливањем, даје због тога што и сама западна Црква, не одбацује крштење погружавањем и не везује се искључиво само за преливање, већ признаје и верује у снагу и једнога и другога, те начин крштења преливањем сматра само за удобнији.¹¹ По оцепљењу западне Цркве од источне, православна источна Црква не одрицаше снагу тајне западном крштењу извршеном посредством преливања, и не захтеваше да се римљани приступају у заједницу православне Цркве поново крсте, док међутим изобличаваше све друге новотарије запада.¹²

Руска Црква у погледу покрштавања римљана држала се горенаведених начела све до 1620. године. Те године, због ужасног унијаћења, установљено је на сабору у Москви под митрополитом Филаретом — иако не једногласно — да се римљани приступају у православну Цркву морају поново крстити. Ово одређење пренесено је и на све протестанте.¹³ Али на сабору патријараха у Москви 1667. године ова је наредба укинута.¹⁴ По-

¹⁰ в. Чинъ присоединенія къ православној Церкви иновѣрцевъ.

¹¹ Cours droit canon. par André. t. 1. an mot baptême. 1845.

¹² После оцепљења запада од истока, расправљала су се многа каноничка питања гледе западне Цркве, као: о признавању њихова свештенства, евхаристије, смешаних бракова и др., али нигде не налазимо несугласице у погледу крштења. В. о овим питањима Leunclav. in jure graeco-romano lib. 5.

¹³ в. Требник издање 1639. год. — Спор с лутеранима у Русији 1644. г. на догледу ступања у брак кћери цара Михаила Феодоровића с данским принцем (у рукопису саловнице библиотеке).

¹⁴ в. Сборникъ церкви. постановлений (рукописи Погодицкаго археол. музеја бр. 1116. лист 74—82.) и Јосифа волоцкаго-Просвѣтителя гл. 15.

четком XVIII. века Петар Велики обраћао се на источне васељенске патријархе у погледу тога, како ваља примати у крило православне Цркве лутеране и калвине, на што му је 1718. године патријарх Јеремија одговорио, да се иноверни Хришћани при прелазу у православље не морају поново крстити, него само миропомазивати.¹⁵ Исто овако решење донесено је у источној Цркви и у погледу Јермена.¹⁶

(Наставиће се)

¹⁵ в. Собр. закон. т. V. год. 1718. авг. 31.

¹⁶ в. Слав. кормч. гл. 69. Тимотея пресвитера.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Управни Одбор Матице Српске) држао је 17. фебруара (2. марта) о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштва. Успомени преминулих чланова: дра Светозара Милетића, Стевана Лазића, Велимира Бугарског и Самка Стојановића учињене су убичајене почести — Кр. угарско министарство унутрашњих послова одобрава избор А. Хаџића за председника „Матице Српске“. — Кр. угарско министарство просвете и црквених послова шаље разрешнице за рачуне вођене о задужбини Гедона Дунђерског за г. 1898 и 1899. — Велики жупан новосадски захваљује, што се „Матица“ на позив кр. угарског пољопривредног Министарства уписала за члана оснивача државне земаљске благајнице за потпомагање економских радника. — Кр. судбени сто у Панчеву дозвољава препис куће фонда Тодора Максимовића и жене му Ане из Уздина на романску црквену општину уздинску и укњижу потраживања тога фонда у износу од 4.100 фор. на исту кућу. — По предлогу фискала друштвеног дра Илије Вучетића позваће се књижевно одељење да поднесе управном одбору своје мишљење о томе на какве просветне цели да се употребе приходи од задужбине Новака Голупског и жене му Софије. Тек после тога моћи ће се приступити зготовљавању основног писма за ту задужбину. — Кр. судбени сто у Н. Саду укњижио је наследну пристојбу од 5020 круна на кућу Милоша Димитријевића и жене му Марије. Фискал друштвени поднео је рекурс против плаћања те наследне пристојбе. — Узет је на повољно знање извештај председников, да је касу изненада прегледао са комисијом на то позваном и да је са свим

у реду нашао. — Саборски одбор наредио је исплату трошкова, које је „Матица“ учинила у корист фонда Проке Миладиновића. — Књиговођа подноси исказ о свотама, које су у буџету за г. 1901. одређене. На књижевне цели, заједно с исказом о томе колико је досад на ту цел потрошено. — Наређено је, да се државни папири и готовина осигурају против похаре. — Узет је на знање месечни исказ књиговодства о стању уложене готовине код овдашњих новчаних завода. — Према предлозима фискала друштвеног дозвољено је неким дужницима, да могу обестеретити неке своје за сигурност зајма заложене парцеле својих непокретности. — Издано је мало зајмова. — Остали предмети били су економске и административне природе.

Разне белешке.

(Код Њ. В. краља Александра) У прошлу недељу имао је архимандрит Крушедолски г. *Анаго-толије Јанковић* част бити примљен у аудијенцију код Њ. В. Краља Србије Александра I., а у цели да краљу јави, да ће се парастос у помен благоупокојенога краља Милана одржати у манастиру Крушедолу дана 10 (23) марта о. г.

(Автономија угарских римокатолика.) Комисија 27-рице, што ју је прошли конгрес угарских римокатолика изаслао ради претходног споразумевања у питањима те автономije, отпочела је своја саветовања 12 марта п. н. у Будимпешти. Као што изгледа, угарски римокатолици би хтели, да се конгрес њихов сазове одмах после Васкрса, а питање автономije реши пре нових избора саборских посланика.

(Прелаз у Православље.) У Северној Америци прешло је прошлих дана цело једно село (800 душа) из грчко-католичке (унијатске) вероисповести у Православље.

Читуља.

† Јереј Александер Николић

Дана 26 фебруара о. г. преминуо је у Господу јереј Александер Николић. Покојник је био најпре лични помоћник свога оца и бившег пароха у Дивошу, а по смрти овога администратор Дивошке парохије. Ради нарушенога здравља на своју молбу је био умировљен. Рођен 1842, а рукоположен је био 1873 г. На опелу чинодејствовало је осам свештеника и опростише се с покојником у св. храму парох Чалмански јереј Евгеније Ковиљац и администратор Дивошке парохије јереј Георгије Николић.

Нека је упокојеном брату нашем јереју Александру лака земља и вечна памтаь!

СЕТИМО СЕ ШКОЛСКОГ „ФОНДА СВ. САВЕ“

Од г. архимандрита Бездинског *Исака Дошена* добили смо овај исказ приложника на Фонд Св. Саве, по којем приложише: по 20 К. Исак Дошен архимандрит, по 10 К. Гедеон Бођин намесник, Владимир барон Рајачић, Софија Дамјановић, Зорана Д. Риђички. По 8 К. Јован пл. Жупунски. По 5 К. Платон Марковић јеромонах 4 К. Тоша Ивковић. По 2 К. Васа и Софија Есаповић, Бранко Омчикус, Ковач Миклош, Дечев Миклош, Ниш Шандор, јереј Георгије Коњовић, Жарко Раданић, Милица Михаљац, Јулије Дерешће, Јулијана Димитријевић, Др. Светозар Димитријевић, Борисав Фирџхазски бата, Пантелејмон Дошен јером., Милош Петровић, Сима Јовановић Радак. По 1 К. Ђура Ђуровић јереј Иван Алексић, Бранислав Савић, трг. пом. Ђура Јосић, Владислав Печујац, Елиас Шимоњ, Шрајб Филип, Станко Шакић, Стева Косановић, Дане пл. Будисављевић Србенда, учит. Јелена Теодоровић, Надежда Михаљац, Бојана Михаљац, Мила Коњић, Милан Ристић, Шнур Миклош, Аксентије Арсин, Ердељи Андор, Ликер Пренер, Вазул Бодор, Душан Которач, Миша Ђорђевић, Алекса Тшић, Јованов Иса, Пера Степанов, Влада Милић, Сима Поповић, поп Драгутин Мојић, јер. Шандор Грујић, Ж Арделичин, учит. Сава Николић. 80 пот. јереј Захарија Стојановић, 66 пот. Вељко Вујичић, 60 пот. Гетлер III. По 40 пот. Живко Цоцин, Живко Адамовић, Миша Пејић, Иса Жупунски, Милан Бакић.

Књижевне вести.

(Српска Књижевна Задруга.) Девето коло књига задругиних готово је и већ се разамиље задругарима. Поред одабране садржине, ово се коло одликује од ранијих кола и величином својом, јер у њему има 127 штампаних табака — два пута више него што је задруга дужна дати својим члановима, а много више но и у једном досадашњем колу њезином. Дела су ова: 1. (58 књига) *Житије Герасима Зе-*

лића, књига трећа; 2. (59 књига) *Песме Буре Јакшића*, књига прва; 3. и 4. (60 и 61) *Милан Наранџић*, роман Јакова Игњатовића; књига прва и друга. 5. (62 књига) *Порушени идеали*, роман Светозлика Ранковића; 6. (63 књига) *Ајвансо*, роман, написао Валтер Скот, с енглеског превео Чед. А. Петровић; 7. (64 књига) *Шта прича планина*, написао Е. Рекли, с француског превео Ћ. Милијашевић. Члански улози на ово коло примаће се само још до краја месеца марта ове године. Ко од чланова оснивача дотле не положи свој оснивачки улог, губи стечена оснивачка права за прошлу годину. После поменутог рока коло се може само купити за 10 динара, али се том куповином не задобивају никаква чланска права.

Нове књиге

Рашки Епископи и Митрополити. Од архимандрита *И. Руварца*. Прештампано из Гласа Српске Краљевске Академије. Гл. XII. Стр. 46.

Књижевни огласи

Зборник, Типик и Речник приближује се штампањем своје крају.

Књига је ова препоручена од свих области православне цркве како у митрополији карловачкој тако и у Далмацији, Босни и Херцеговини, Србији, Црној Гори и Турској.

Пошто је књига изашла много већа него што смо прорачували, изићи ће за недељу касније.

Ова прилика ће добро доћи оним пријатељима црквене књижевности који се још нису пријавили. С тога *продужујемо рок претплате до Цвети* ове године.

П. Н. Господу, која су се пријавила, евентуално и новац послала, молимо да узму овај оглас на знање, а п. н. г. г., која се још пријавити желе, нека сва писма, наруџбенице или новце послати до Цвети на проименованог.

Цена за претплатнике је: брошираној књизи 5 К у платну увезаној 6 К; кад рок претплате истече, дућанска ће се цена повисити: првој са 1 а другој са 1½ К.

У Ср. Карловцима 25. II. 1901.

Протојереј **Јован Живковић**
професор у богословији
Јован Живановић
професор у гимназији

Од администрације

Претплатнике „Српског Сиона“ молимо, да нам изволе подмирити дужну претплату, а нарочито молимо сл. црквене општине да извољу послати по већ разаслатим им рачунима за стечајеве и огласе.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. К. 89 из 1901.

18 1—3

СТЕЧАЈ

Расписује се стечај на место систем. парохијског помоћника у Срп. Св. Петру, с платом 1V. разреда. — Рок стечају истиче 8. (21). априла 1901. године.

Из седнице епар. конзисторије, држане у Темишвару 20. фебр. (5. марта) 1901. године.

Никанор
епископ

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 20 1—3

Српско православна црквена општина у Сусеку одржаће 22. марта (4. априла) тек. год. дражбу за унутрашњу оправку св. храма.

Прорачунска свота износи 7.092 круне од које своте имаде сваки дражбеник 10% као кауцију уз писмену и усмену понуду приложити.

Уз то се примћује да ће се за исти рад само оспособљени мајстори стручњаци примити.

Општина задржава себи права коме ће се посао издати.

Сваки дражбеник који жели посао узети може се обратити код потписаног председника и пре дражбе предрачун видети.

Срета Малешевић Михаил Шарковић
перовођа. председник

СТЕЧАЈ.

3—3

Расписује се стечај на овомесној новооснованој четвороразредној мешовитој правосл. срп. вероисповедној школи.

Дужности учитељеве су прописане школском одредбом од 1872. године.

Плата је учитељу 600 круна, коју ће уживати из фонда „Св. Саве“ у Карловцима, и 200 круна у име наплате за стан и огрев, коју ће добијати од овомесне цркв. школске општине. Компетовати могу оспособљени учитељи, који и испит из мађарског језика имају. Рок стечају до 1. (14.) марта 1901. год.

У Сантову 2. (15.) фебруара 1901. године.

Председник цркв. школ. општине
Шандор Андрић.

М. Ш. О. Бр. 9. 1901.

2—6 15.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај за учитељицу при ново-отвореној трећој школи у Бач-Кули. —

С овим стечајем скопчана су следећа берива: у име редовне плате 680 круна годишње; 80 круна у име огрева; 12 круна за паушал; 10 круна за кречење стана, и напоскон 120 круна у име стана, на које изабрата, да у случају општина стан у нарави сазида, губи право. — Дакле, укупно свега 902 круне, које ће имати месечно у напред из Cultus благајне ове општине примати. —

Изабрата ће обучавати онај разред или разреде, који јој школ. одбор додели.

Осим означених дужности у Школ. Уредби од 1872. год. дужна ће иста бити са свом женском школ. децом од II-ог до VI. раз. како ручни женски рад тако и наук о кућарству обдржавати двапут недељно. —

Општина жели, да се свака кандидаткиња лично прикаже. —

Рок стечају истиче закључно 1. априла 1901. г.

Из седнице месног Школ. Одбора, држане у Бач-Кули 15. фебруара 1901. године. —

Петар Окановић
перовођа.

Јоца Богоевац
школ. председник.

СТЕЧАЈ 17 1—3

На учитељско место у Ђали са платом у готовом новцу 800, круна, у име паушала, 10 Кр. два ланца добре ораће земље, на коју је дужан све терете сносити, огрев у слами за своју употребу колико је нужно, стан у натури од две собе, шпајз, комора, штала и друге стаје, при стану башча од 400⁰ и од погребца 1 К. ако позван буде.

Дужности су прописане шк. уредбом 1872 г., а с тима држање једне певнице и обучавање ученика у црквеном појању.

Школ. Одбор има доделити разреде за обучавање.

Рок овог стечаја траје шест недеља од првог уврштења.

Биљеговане молбенице са документима под носе се председништву школског одбора.

Из седнице школ. одбора држане у Ђали 8. фебруара 1901.

Петар Маринковић
парох и председ. шк. одбора.

Број 7. ех 1901.

2—3 14

СТЕЧАЈ.

На основу решења сл. Епарх. Школ. Одбора вршачког, бр. 6/7. 80 и 88. III. 5. ех 1901. расписује се, по ново, стечај на упражњено место забавиљско, при овдашњем срп. вероиспов. забавишту.

Плата је 1000 круна, 3 хвата тврдих дрва за огрев; слободан стан: из 2 собе, кухиње, вајата и подрума.

Изабрана забавиља је дужна о своме трошку, држати себи помагачицу; и има се придржавати Школ. уредбе, за срп. вероиспов. школе, од 1872. год.

Избору ће се припустити оне компетенткиње, које поред забавиљског оспособљења, исекажу прописан засебан испит, из српског језика, на српској учитељ. школи, и учитељице, оспособљене на срп. учитељ. школи у Сомбору, које су и оспособљене забавиље.

Молбенице ваља управити ва: „Школски Одбор, срп. правосл. цркв. општине перлеске.“

Рок стечају истиче 3. (16). Априла о. г.

Дано у Перлезу 14. (27). фебруара 1901. г.

Школски Одбор.

Дражбени Оглас. 13. 3—3

Српска прав. црквена општина у Госпођинцима држаће 11. (24.) марта тек. год. после подне у 3 сата дражбу на мањак за издавање градње капеле на гробљу. Прорачунска је свота 9000, круна, од којих 10% имају лицитанти као вадијум у новцу или вредносним папирима положити. Градњу само оспособљен мајстор може примити. Планови и прорачун се могу код долеподписане општине видети. Објашњења даје још г. Момчило Танавица, архитект у Будимпешти VIII. Szentkiralyi utza 26. sz.

У Госпођинци 9. (22.) фебруара 1901.

Српска правосл. цркв. општина у Госпођинци.

Каменко Чешљар
перовођа.

Бр. Е.К. 94. ех 1001.

12 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију I. разреда у Двору, протопрезвитерата косајничког.

Рок компетовању траје до 12. (25.) априла ове године.

Из сједнице Епарх. Конвисторије, држане у Плашком, 25. јануара 1901.

Михаил.

ДРУГИ ОГЛАСИ

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

искључиво свештеничког одеда кројач

Дунавска ул. бр. 20. **НОВИ САД** Дунавска ул. бр. 20.

Узимам особиту част, впреч. господи свештеницима правосл. српским, до знања ставити и препоручити им своју радњу и израду сваковрсних хаљина свештеничких по нај укуснијем кроју, и добром шаву, а такођер снабдео сам се добрим и правим штофовима: дубла, камгарна, алапина и листра. — Израђујем још камилавке од чохе и кадифе од којих имам увек у приправно-

сти зготовљених. — Нарочито наглашујем овде, да израђујем све ствари много јефтиније, него тек што би се исте израдиле примљене од посредника. Још ми је напоменути, да нисам никога опуномоћно да прима у моје име послове за моју радњу, као и то да сам послове и наруџбине непосредно примам од пошт. муштерија.

19 1-7

НА ЗНАЊЕ!

Част ми је славним српско-православним црквеним општинама и пречасним г. г. свештеницима учитио јавити, да сам моју

ТРГОВИНУ СРПСКИХ ЦРКВЕНИХ СТВАРИ

у кући г. Ђорђа Ивковића у Дунавској улици у близини новосадеког кр. судбеног стола сместио.

Најглавнија задаћа ће ми бити, да моје п. н. муштерије са најизврснојом робом, крај солидне послуге и најумереније цене, што боље задовољим.

Начело је моје, да п. н. публику са *незнатном ценом* ове или оне робе, не обмањујем, као што то, на жалост, чине несрпске трговине ове струке, него ми је као Србину — целъ. да са савесним и поштеним руковањем трговине своје, себи и радњи својој извојујем *поверење и симпатију* како код славних српских православних општина, тако и код пречасних г. г. свештеника и српске публике, те из разлога ових, молим, да ме са поверењем својим припомогну, да тежњу ову своју што пре постигнем; па сам уједно слободан на неколико од главније робе, које на стоваришту у богатом избору имадем, узоворити и најтоплије препоручити, као на пр.: Одежда (светих), Одежда (прних), Неба, Литија, Црквених барјака, Стихара, Круна венчаница, Евангелија, Крстова ручних, Крстова за трапезу Рипида, Каднионица, Свећеника (чирака), Путира, Завеса, Кандила, Дискоса, Лажница, Коија, Школских барјака, Шјетохлебница, Кивота, Полелеја, Дуплира, Сасуде за св. причести болница, Сасуде за крштење дече, Сасуде за миропомазање. Свечарских икона, Целивача икона, Простирача.

Све иконе наших светаца, рађене масном бојом и слободном руком на платну, лиму и дрвету за иконостасе и целивање; икона руских, кованих од бакра и гвозђа, позлаћених и посребрених; плаштаница израђених по чисто српско-православном типу и велики избор историчних слика од најбољих вештака те струке.

Уједно се препоручујем славним српско-православним црквено-школским општинама за израду **СВИХ ПОЗЛАТАРСКИХ ПОСЛОВА**; као: целокупног иконостаса и Христових гробова, а већ постојеће иконостасе, иконе, окове на св. Еванђелијама примам и израђујем као ново.

За преч. г. г. свештенике доње и горње хаљине, шешире, ћелешуше, појасеве, монторосе, камилавке и панакамилавке.

На захтевање шаљем обавештаје и различите мустре, а код већих послова на позив поднашам сваковрсне мустре, робу, цртеже и предрачуна на углед и избор лично, о *својој трошци*, без да је дотичан обавезан трговину учинити.

Поруке обављајм брво и тачно, јер ми је стовариште снабдевено са свима горенаведеним предметима. Ја се као Србин надам, да је ближи свој својој, него да се потпомажу туђа и страна слична подувећа, па у толико пре и са већим пожртвовањем изићи ћу свакој мојој поштованој муштерији на сусрет и задовољити је у сваком погледу. Молећи за штоване поруџбине и поверење јесам

С особитим поштовањем

НИКОЛА ИВКОВИЋ
НОВИ САД

ТВОРНИЦА СРПСКО-ПРАВОСЛ. ЦРКВЕНИХ УТВАРИ

МИЛАНА ИВКОВИЋА

У НОВОМ САДУ, Хлебарска улица бр. 19. I. спрат.

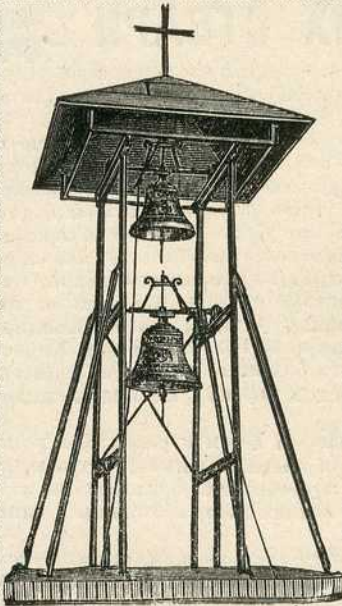
Препоручује најучтивије своју творницу слав. српским црквеним општинама и јавља да израђује строго по нашем црквено-православном типу све ствари које у ту струку спадају, а за солидну изградњу као и за умерене цене јамчим. Примера ради наводим овде поједине артикле и цене им; као:

ОДЕЖДЕ светле од фор. 30, 35, 40, 50, до 100 фор. Одежде од правог свиленог дамаста и годдрајха од фор. 80, 100, 120 до 150 фор. и т. д. Одежде црне од 25—70 фор. — **ЦРКВЕНИХ БАРЈАКА** од фор. 20, 25, 40, 50 до 60 фор. — **ЦРКВЕНИХ МАЛИХ ЛИТИЈА** од фор. 60, 80, 100 до 140 фор. — **ЦРКВЕНИХ ВЕЛИКИХ ЛИТИЈА** од фор. 140, 180, 220, 300, 400 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНО НЕБО** од фор. 90, до 200 фор. а са чистим златом извезено на најлепшијој кадифи од фор. 400—1000 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНЕ КАДИОНИЦЕ** од фор. 12, 15, 18, 28 до 30 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ РИПИДА** од фор. 10, 14, 17, 20 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ КАНДИЛА** од фор. 6, 8, 10, 12, 15 фор. — **ЦРКВЕНИХ ЗАВЕСА ЗА ДВЕРИ** од фор. 6, 8, 10, 15 до 20 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ ЗАСТИРАЧА ЗА ЧАСНЕ ТРПЕЗЕ** од 12, 16, 20, 30, 40, 50, 60 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ НАЛОЊА** од фор. 8, 12, 16, 20, 30, 40 фор. итд. — **СВЕТИХ ПРАВОСЛ. ИКОНА** (по строго правосл. типу) од фор. 6, 8 до 12 фор. све масном бојом и руком израђене.

Даље част ми је препоручити преч. г. свештеницима шешира, камилавки, ћелепуша и појасева. — На захтевање п. н. муштерији шаљем бесплатно и франко нацрте, мустре и прорачуне.

90 21—28

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

6—ex 1901. Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом таџаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожича у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.